

A népgazdaság fejlesztésének 1975. évi terve

A Minisztertanács meg tárgyalta és jóváhagyta a népgazdaság fejlesztésének 1975. évi tervét, amelyet az 1974-ben elért gazdasági fejlődésre alapozva a kialakult bel- és kül gazdasági feltételek, valamint a IV. ötéves terv fő gazdaságpolitikai céljainak figyelembevételével dolgoztak ki.

A népgazdaság 1974-ben dinamikus fejlődött, a gazdasági növekedés üteme az elmúlt évinél és a tervezettnél is gyorsabb volt. Javult a termelés szerkezete, emelkedett a munka termelékenysége. A nemzeti jövedelem mintegy 6 százalékos növekedése teljes egészében a termelékenység javulásából adódott. Meggyorsult a nemzeti jövedelem belföldi felhasználásának növekedése. Tülszereztek a terv élet-színvonal-politikai céljai, a tervnek megfelelő mértékben nőtt a beruházási tevékenység. Tovább bővültek külkereskedelmi kapcsolataink.

A népgazdaságot 1974-ben a tőkés világgazdaság zavarai és a meggyorsult infláció miatt kedvezőtlen külső hatások érték. Az importált termékek árszínvonala jóval gyorsabban nőtt, mint az exportált termékeké, és az ebből adódó cserearány-romlás jelentős népgazdasági veszteségeket okozott.

Az ipari termelés 1974-ben a tervezett 6 százalékkal szemben várhatóan 8 százalékkal lesz több az 1973. évinél. Leggyorsabban a gépipar, a vegyipar és a kohászat termelése nőtt. A munka termelékenysége körülbelül 7 százalékkal emelkedett. Jelentős a szerepe az eredményekben a szocialista brigádmunkálatoknak és a párt XI. kongresszusa, valamint a hazánk felszabadulásának harmincadik évfordulója tiszteletére kibontakozott munkaversenynek, amely a termelés növekedését, a munkaszervezés javulását, a termelékenység emelkedését egyaránt segítette.

Az eredmények mellett tapasztalhatóak voltak kedvezőtlen jelenségek is: a többlettermelés egy része nem felelt meg a szükségleteknek; indokolatlanul nagy volt a készletnövekedés; az anyagimport, főleg a tőkés anyagimport az exportnál gyorsabban nőtt; növekedtek az állami támogatások iránti igények. Mindez azt is jelzi, hogy a termelés szerkezetének változtatása nem haladt a kívánatos ütemben.

Az építőipari termelés növekedése az éves tervben előirányzott 4 százalékos helyett mintegy 5 százalék volt. Ezen belül az építőipari vállalatok és szövetkezetek termelése több mint 6 százalékkal nőtt. Az építőipari munka termelékenysége a korábbi gyorsabban, körülbelül 5 százalékkal emelkedett. A beruházási építkezések összességükben elérték a tervben előirányzottat, a nagyberuházások kivételével azonban jelentős az elmaradás.

A mezőgazdaság eredményei kedvezőek. A termelés színvonala mintegy 3-4 százalékkal meghaladja az 1973. évi szintet.

A gabonatermés kielégíti a lakosság kenyérgabona szükségletét, fedezi a megnövekedett állatállomány takarmányellátását és exportot is lehetővé tesz. Tovább nőtt az ipari növények és a burgonya vetésterülete. A kedvezőtlen őszi időjárás azonban jelentős termésvesztést, illetve minőségromlást okozott. Emiatt cukortermelésünk nem éri el a várt szintet. Zöldségfélékből és gyümölcsből a tavalyihoz hasonló mennyiség termelt, a borte-

més jóval kevesebb az előző évinél. Az őszi betakarítási munkákat hathatósan segítette a termés megmentésére kibontakozott társadalmi összefogás.

Az állattenyésztés termelési értéke 8-9 százalékkal haladja meg a múlt évit. Különösen a sertésenyésztés és a sertéshústermelés nőtt erőteljesen. A szarvasmarha-tenyésztésben az 1973-ban megindult fejlődés folytatódott.

A közlekedés területén a termelés és az áruforgalom dinamikus, emelkedése megnövelte az áruszállítás iránti igényeket. Ezeket — főleg az őszi csúcsidőszakban — a közlekedési vállalatok nagy nehézségekkel, különleges intézkedésekkel tudták csak kielégíteni. A vasúti közlekedésben a korszerű Diesel és villamos vontatás részaránya 88 százalékkal növekedett. Befejeződött a Szob-Buda-pest-Lökösháza vasútvonal teljes villamosítása. Tovább bővült és korszerűsödött a vasúti és közúti vállalatok járműállománya is.

A lakosság reáljövedelme és fogyasztása 1974-ben dinamikus, az előző évinél és a tervezettnél is gyorsabban emelkedett. Ebben nagy szerepe volt a központi bér- és szociálpolitikai intézkedéseknek. A fogyasztói árszínvonal növekedése éves átlagban nem haladta meg a tervezett 2 százalékos mértéket. Így a lakosság egy főre jutó reáljövedelme 5,5 százalékkal, az egy keresőre jutó reálbér 4,5 százalékkal emelkedett. A lakosság fogyasztása 6 százalékkal több, mint 1973-ban.

A kiskereskedelmi forgalom folyó áron 10 százalékkal nagyobb, mint az előző évben. Az áruellátás alapjában kiegyensúlyozott volt. Az ipar alapanyag-ellátásának nehézségei azonban a fogyasztói piacon is éreztették hatásukat (vegyi cikkek, építési szerelvényárukból, stb. időnként hiány volt). Előszörban a kedvezőtlen időjárás miatt egyes időszakokban nem volt kielégítő a zöldség- és gyümölcsellátás sem.

Az év során — a célul kitűzött 85-86 ezer lakással szemben — 88-89 ezer lakás építése fejeződik be. Ezen belül állami erőből összesen mintegy 35-36 ezer lakás épül.

A beruházási tevékenység az év folyamán fokozatosan növekedett az éves ráfordítás a tervezett 118-119 milliárd forint körül várható. A beruházások volumene 6-7 százalékkal felülmúlja ugyan az előző évit, de ezen belül az egyedi nagyberuházásokra fordított összeg a tervezett alatt marad és csak kis mértékben haladja meg az 1973. évi színvonalát.

A külkereskedelmi forgalom 1974-ben is dinamikus, a tervezettnél gyorsabban növekedett. A külkereskedelem a KGST-országokkal folytatott áruforgalomban mind a kivétel, mind a behozatal tervét túlteljesítette. A tervezett megközelítő külkereskedelmi egyenleg várható. A nem szocialista országokkal folytatott külkereskedelem — nagyobb részt a jelentős áremelkedések következtében — lényegesen felülmúlja a tervezettet. A tőkés piacokon nagy mértékű volt az árak, elsősorban az importunk jelentékeny részét kitevő kőolaj, olaj- és vegyi termékek és nyersanyagok árnak emelkedése. Ugyanakkor exporttermé-

künk árszínvonala jóval szerényebb mértékben nőtt. Az árak alakulása és a behozatalnak a kivített meghaladó

növekedése miatt a tőkés országokkal folytatott külkereskedelmünk egyenlege passzív.

Az 1975. évi terv céljai

A népgazdaság 1974-ben a tőkés piaci tényezők okozta nehézségek ellenére összességében eredményesen fejlődött. Az elért eredmények megfelelő alapot nyújtanak ahhoz, hogy a munka hatékonyságának további célutatós növelésével gazdaságunk fejlődését 1975-ben is biztosítani tudjuk. Számítani kell azonban arra, hogy a tőkés világgazdaság válságjelenségei nem szűnnek meg, és ezek gazdaságunkra továbbra is kedvezőtlenül hatnak.

A fő feladat 1975-ben a népgazdaság egyensúlyi helyzetének javítása.

Ezért a nemzeti jövedelem dinamikus növekedését fenntartva, a fogyasztás és a felhalmozás az 1974. évinél csak lassabban növelhető. Meg kell gyorsítani a termelés szerkezetének átalakítását, fokozni kell a minden piacon gazdaságosan értékesíthető termékek termelését, csökkentve, illetve megszüntetve a gazdaságilag nem kívánatos, értéktelen termelését. A gazdálkodás minden területén növelni kell a munka hatékonyságát és általánosságban a termelési költségvetés és pénzeszközökkel való észszerű takarékoskodást.

Főbb előirányzatok

1975-ben a nemzeti jövedelem volumene 5-5,5 százalékkal, a nemzeti jövedelem belföldi felhasználása 3-3,5 százalékkal emelkedik. Ezen belül a lakosság anyagi

gyorsabb javítása. Ezért a nemzeti jövedelem dinamikus növekedését fenntartva, a fogyasztás és a felhalmozás az 1974. évinél csak lassabban növelhető. Meg kell gyorsítani a termelés szerkezetének átalakítását, fokozni kell a minden piacon gazdaságosan értékesíthető termékek termelését, csökkentve, illetve megszüntetve a gazdaságilag nem kívánatos, értéktelen termelését. A gazdálkodás minden területén növelni kell a munka hatékonyságát és általánosságban a termelési költségvetés és pénzeszközökkel való észszerű takarékoskodást.

Ipar

1975-ben a terv az ipari termelés 6 százalékos növeledés irányozza elő. Ez a fejlődés megfelel az IV. ötéves tervben előirányzott éves átlagos növekedési ütemnek. A termelés emelkedését a termelékenység növelésével kell elérni.

Az ipar ágazati szerkezetének átalakítása fő vonásai: 1975-ben is a IV. ötéves tervnek megfelelően folytatódik. Az átlagosnál gyorsabban fejlődik a villamosenergia-ipar (7-8 százalékkal), a vegyipar (9-10 százalékkal), az építőanyag-ipar (kb. 7 százalékkal).

A KGST-országokkal folytatott gazdasági együttműködés az érvényes államközi megállapodásokkal összhangban fejlődik. Fontos követelmény, hogy a nem szocialista országokba irányuló kivitel gyorsabban növekedjék, mint ebben az évben. A termelés növelésének tényleges lehetőségei a feldolgozó iparban nagymértékben attól függenek, hogy a belföldi kereslet kielégítése és a szocialista országok irányában fennálló kötelezettségek tel-

jesítése mellett a vállalatok milyen mértékben képesek a gazdaságos kivitel növelésére. Az a cél, hogy elsősorban azoknak a termékeknek a termelése növekedjék gyors ütemben, amelyek minden piacon jól értékesíthetők és ezáltal elősegítik a külkereskedelmi mérleg kiegyensúlyozottságát.

A nemzetközi árviszonyok változása miatt, a helyesebb árarányok kialakítása érdekében 1975. január 1-ével sor kerül az ipari termelői árak részleges módosítására. Emellett az operatív irányítás megfelelő módszereinek alkalmazása, valamint további pénzügyi és termékforgalmi intézkedések a termékforgalom központi szabályozásának kiterjesztése is elősegítik a rendelkezésre álló energia- és nyersanyagforrások népgazdasági célokhoz megfelelő racionális felhasználását. A népgazdasági érdek hatékonyabb érvényesítése miatt megváltoznak a szabályozás egyes, a vállalati gazdálkodást befolyásoló elemei is.

Építőipar

Az építőiparban a termelés legalább 6 százalékos emelkedését a termelékenység fokozásával és megfelelő anyagellátással kell biztosítani. Különösen fontos fel-

adat az állami nagyberuházások tervszerű megvalósítása. Ennek feltétele, hogy az építőipari vállalatok törekedjenek a belső tartalékok fokozott feltáráására, javítsák a munka szerveztségét.

Mezőgazdaság

A terv a mezőgazdasági termelés 3-4 százalékos emelkedését irányozza elő. A fejlődést a mezőgazdasági nagyzömök további erősödése, az iparszerű termelési eljárások hatékonyabb alkalmazása és bővülése, a háztáji és kisipari gazdaságok termelési lehetőségeinek kihasználása, a javuló anyagi-műszaki ellátás alapozza meg.

A terv szerint a növénytermelés 5-6 százalékkal nő. A gabonát a kedvezőtlen időjárás ellenére megfelelő nagyságú területen elvetették, megalapozottnak tekinthető tehát a gabonatermés előirányzott növekedése. Szükséges az ipari növények vetésterületének és termésmennyiségének, különösen a cukorrépa vetésterületének növelése, amit köz-

anyagban számolva — 194 kg-ról 218 kg-ra növekszik. A fehérjetakarmány-felhasználás 10 százalékkal emelkedik. A műtrágyák, nö-

vényvédő szerek és a fehérjetakarmányok magas világgiazi ára miatt igen fontos hatékonyabb felhasználásuk.

Közlekedés és hírközlés

A közlekedés áruszállítási teljesítménye — a népgazdaság és a külkereskedelmi kapcsolatok fejlődésével összhangban — 1975-ben is dinamikus, 6-7 százalékkal növekszik. Ennek érdekében jelentősen bővíteni kell a járműállományt.

A vasútnál az újabb villamos- és Diesel-mozdonyok beszerzése lehetővé teszi,

hogy a korszerű vontatás részaránya elérje a 90 százalékot. Befejeződik az M7-es út második pályájának Székesfehérvár—Balatonaliga közötti szakaszának építése. A személygépkocsiallakmány kb. 80 ezer darabban gyarapszik. A távbeszélő fő- és alközpontok kapacitása mintegy 36 ezerrel bővül.

A lakosság életszínvonala, életkörülményei

A terv 1975-ben is a lakosság életszínvonalának növekedését, életkörülményeinek javulását irányozza elő.

A lakosság jövedelme döntő részben a gazdasági tevékenység eredménye és az érvényes gazdasági szabályozás alapján növekszik. Ezen felül az év közepén sor kerül az 1971 előtt megállapított alacsony nyugdíjak átlagosan mintegy 10 százalékos emelésére. Folytatódik a munkaidő-csökkenés az oktatás, a közművelődés, az egészségügy és a közlekedés területén.

A lakosság pénzbevételei 8-9 százalékkal emelkednek. A fogyasztói árszínvonal növekedése nem haladhatja meg a 3,6 százalékos mértéket. Az egy főre jutó reáljövedelem 3,5 százalékkal, az egy keresőre jutó reálbér 2,5 százalékkal nő. A kiskereskedelmi áruforgalom folyó áron számítva közel 9 százalékkal lesz magasabb, mint 1974-ben.

1975-ben összesen mintegy 90 000 lakás épül. Állami erőből az 1974. évinél 2-3000-rel több, 37-38 000 készül el. Magánérből — hasonlóan az ideig — 53-54 000 lakás építésével lehet számolni. Ezen belül növekedni fog a többszintes társasházakban lévő lakások aránya.

A kulturális ellátás ke-

retében különösen a gyermekjóléti és diákszociális intézmények hálózatának bővülése az övodai hálózat — elsősorban a fővárosban és a vidéki városokban — mintegy 17 000, a bölcsődési hálózat — az 1974. évi 2400-lal szemben — 3700 új helyszínnel bővül. A bölcsődék nagy része az új lakótelepeken épül. Az általános iskolai oktatás feltételeinek javítására körülbelül 700 új osztálytermet és 2000 ótthoni helyet létesítenek. Jelentősen javul a napközi otthoni ellátás is. A középiskolai oktatás fejlesztésére 120 osztályterem, 60 műhelyterem és 5000 diákotthoni hely, a szakmunkás-képzés számára pedig 190 osztályterem, több mint 900 tanműhely és 3000 tanulótthoni hely létesül. A középiskolákba megközelítőleg 55 000, a szakmunkás-képző iskolákba 61 000 első éves tanuló, a felsőfokú oktatási intézmények nappali tagozatára közel 16 000 első éves hallgatót vesznek fel.

Az egészségügyi ellátás fejlesztése érdekében a gyógyintézetek ágyak száma kb. 2000-rel nő. Fejlesztés a járóbeteg-ellátás is. Közül 100 új általános és gyermekorvosi körzetet szerveznek. A szakorvosi rendelési idő kb. napi 600 munkaórával növekszik.

Beruházások

A beruházások az anyagi és pénzügyi forrásokkal összhangban, a nemzeti jövedelemmel közel azonos ütemben növekednek. A terv a szocialista szektor beruházásaira 1975-ben 129-130 milliárd forintot irányoz elő. Az eszközöket elsősorban a folyamatban lévő beruházások gyors és tervszerű megvalósítására kell koncentrálni, különösen nagy figyelmet fordítva a termelői célú nagyberuházásokra. Ezért fontos feladat a beruházások műszaki-gazdasági előkészítésének javítása, a szervezettebb együttműködés a beruházók, a tervezők, a kivitelezők és a gépszállítók között.

A termelői ágazatokban leggyorsabban azok a beruházások növekednek, amelyek az energiaellátás fejlesztését, valamint az élelmiszer-

ipari-mezőgazdasági termékek feldolgozásának fejlesztését szolgálják. A IV. ötéves terv céljainak megfelelően a beruházások átértékelésének érdekében gyorsabban lesz a nem termelő ágazatok beruházásainak növekedése. Ezen belül is központi feladat a lakásépítés, a személyi szolgáltatások és az egészségügyi-szociális ellátás fejlesztése.

A terv 9 folyamatosan lévő nagyberuházás gyorsított ütemű kivitelezését irányozza elő. 1975-ben három új nagyberuházás (Mecseki Erőműüzem, Vállalat V. sz. üzem, 750 kV-os távvezeték és a Debrecen—mátészalkai Finomkőbányászati) kezdődik meg. További három beruházás megkezdésére az előkészítéstől függően kerülhet sor.

Külkereskedelmi forgalom

Bővülnek az együttműködés különböző formái, a termelési kooperációk, a közös fejlesztések, szélesedik a szocialista integráció. Számolunk azzal, hogy gazdasági kapcsolataink a tőkés és a fejlődő országokkal is erősödni fognak. Biztosítani kell, hogy a tőkés országokkal folytatott kereskedelemben a kivétel és a behozatal összhangban legyen a külkereskedelmi egyensúly fokozatos javításának követelményeivel. Ez a termékek exportképességének jelentős

növelését és aktív külkereskedelmi munkát követeli.

A népgazdaság 1975. évi tervének előirányzatai reálisak. Megvalósításuk azonban a gazdálkodás hatékonyságának lényeges javítását követeli. Arra van szükség, hogy a vállalatok, szövetkezetek, tanácsok és intézmények, ezek vezetői és minden dolgozója segítse a tervben foglalt közös célok végrehajtását. (MTI)